

با جواد الائمه: شرح چهل سخن

دکتر محمد منصور نژاد

انتشارات جوان پویا

۱۳۹۶

فهرست نویسی پیش از انتشار کتابخانه‌ی ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: منصورنژاد، محمد، ۱۳۴۰-

عنوان و نام پدیدآور: با جواد الائمه: شرح چهل سخن / محمد منصورنژاد.

مشخصات نشر: تهران: جوان پویا، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۱۷۶ ص: جدول؛ ۵/۱۴×۲۱/۵ س.م.

فروست: سلسله انتشارات جوان پویا؛

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۰۴-۹۲-۰

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت کتابخانه

موضوع: - بن علی (ع)، امام نهم، ۱۹۵-۲۲۰ق-احادیث

رده بندی کنگ: ۱۲۱۵ ب۲۷۷م/۴۸ BP

رده بندی دیو: ۲/۹۵/۲

شماره کتاب شناسر مان: ۴۶۲-۱۹۵

با جواد الائمه: شرح چهل سخن

مؤلف: دکتر محمد منصورنژاد

ناشر: انتشارات جوان پویا

چاپ اول: ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۰۴-۹۲-۰

سایت انتشارات: www.javanpooya.com پست الکترونیکی: info@javanpooya.com

همه‌ی حقوق مادی و معنوی برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

۰۹۱۲۷۵۱۹۵۲۳ و ۰۹۱۲۷۹۵۷۱۲۴

انتشارات جوان پویا:

فهرست مطالب

الف) مقدمه:	۱۰
۱) فلسفه نوشتار:	۱۰
۲) چرا چهل سخن؟	۱۲
۳) منابع کتاب:	۱۵
۴) شخصیت و زندگانی امام جواد:	۱۶
ب) چهل سخن:	۱۹
۱) فساد و صلاح اخلاق:	۱۹
۲) بیعت پیامبر و زنان:	۲۵
۳) لقب امام رضا:	۲۹
۴) موعظه مخفیانه نه اشکار:	۳۳
۵) قبول هدیه از یهودی و نصرانی:	۳۵
۶) شرایط ازدواج:	۳۸
۷) راه خدا شناسی:	۴۲
۸) توکل:	۴۷
۹) احتیاط افراطی نه:	۵۱
۱۰) فضیلت اخلاص:	۵۵
۱۱) تقدم اصلاح دل:	۶۰
۱۲) کار آگاهانه:	۶۳

- ۶۶..... (۱۳) فضیلت دانش
- ۷۰..... (۱۴) آشکار سازی به موقع:
- ۷۳..... (۱۵) شریکان ظالم
- ۷۶..... (۱۶) ضرورت مدارا
- ۸۰..... (۱۷) بنده سخنران شدن
- ۸۳..... (۱۸) امانت
- ۸۷..... (۱۹) دوری از افراد سرور
- ۸۹..... (۲۰) بی نیازی از دیگران
- ۹۱..... (۲۱) کرامت حضرت اطمینان
- ۹۵..... (۲۲) غلو در مورد خلیفه اول
- ۱۰۰..... (۲۳) زمان شناسی
- ۱۰۳..... (۲۴) راه پشیمان نشدن
- ۱۰۷..... (۲۵) سخن خطر ساز
- ۱۱۱..... (۲۶) توصیه به مسئولان
- ۱۱۴..... (۲۷) اعتماد به خداوند
- ۱۱۷..... (۲۸) دوستدار خدا در خلوتها بودن
- ۱۲۱..... (۲۹) راز گشایی زمانه
- ۱۲۵..... (۳۰) جاهل و تفرقه اندازی
- ۱۳۰..... (۳۱) امنیت از طریق رضایت خداوند

- ۱۳۲ (۳۲) شریک بدکار.....
- ۱۳۴ (۳۳) نیاز نیکوکار به احسان.....
- ۱۳۶ (۳۴) کمران نعمت.....
- ۱۳۸ (۳۵) دلیل ترس از مرگ.....
- ۱۴۳ (۳۶) فواید دیدار با دوستان.....
- ۱۴۵ (۳۷) پناه چشمه علوم امیرالمومنین.....
- ۱۴۷ (۳۸) اخلاص و فدا شدن نسجیده.....
- ۱۵۰ (۳۹) وصیت امام جواد.....
- ۱۵۳ (۴۰) مشارکت با کار خیرت رضایت باطنی.....
- ۱۵۷ (ج) جمع بندی و نتیجه گیری.....
- ۱۶۹ فهرست منابع.....

به نام خدای جواد

نوشتار حاضر تحت عناوین کلی زیر سامان یافته است:
الف) مقدمه؛ ب) چهل سخن؛ ج) جمع بندی و نتیجه گیری.

الف) مقدمه

۱) فلسفه نوشتار:

در بهمن سال ۹۴ پس از آنکه اعزام ۲۳ تن از اعضای خانواده و بستگان به عراق (نجف، کربلا و کاظمین) شد. سه روز اول نجف-کوفه و سه روز بعد را کربلا بودیم. روز هفتم ۱۳۹۴/۱۱/۲۴ از کربلا وارد کاظمین شده و در حدود ساعت ۴ عصر به حرم مشرف شدیم و پس از زیارت گروهی در نزدیکی پای نماز مغرب (حدود پنج و نیم) در حیاط باب المراد نشسته بودم که آنجا به این توصیه که امام جواد به خواسته های دنیایی پاسخ می دهد به زبان خودمانی گفتیم که من به صورت مشخصی حاجتی را مطرح می کنم (درمان مشکلی که برای قوزک پای چپم پیش آمده و با مراجعه به پزشک و ۱۰ جلسه فیزیوتراپی، مجبور شدم هم سرعت رفتنم را کم کنم. هم از

سربالایی و سرپایینی و پله‌ها یا اصلاً بالا نروم و یا با احتیاط جابجا شوم که در مواردی به مشکل نیز دچار می‌شدم. در نماز نمی‌توانستم بر روی پای چپ بنشینم، از کوه پیمایی منع شده بودم و....) که اگر روا گردید هم برای امام جواد کتابی نوشته و کار فرهنگی انجام می‌دادم؛ هم تغییر در گوشه‌ای از سبک زندگی در مسیر کمال و معنویت ایجاد می‌کنم. هنوز از زمان این طرح معامله برد برد چیزی نگذشت که احساس کردم درد پایم کمتر شده و به نوعی رها شده است. قضیه را جدی نگرفتم ولی در شب احساس کردم وضع پایم خیلی بهتر است و انگار شکم ساری ندارم. صبح پس از حرم وقتی به هتل باز گشتم برای صرف صبحانه تصمیم گرفتم به جای آسانسور از پله تا طبقه هشتم بروم و موقعیت پیم را بسنجم. برای اینکه مطمئن شوم دچار توهم نشدم، پسر را هم خواستم که همراهیم کند. با سرعت حدود ۴ طبقه را به سوی بالا دویده و در سدی حرکت کردم که پسر را جا گذاشتم. به بالا که رسیدم مشکلی نداشتم. پس از صرف صبحانه طبقات متعدد را پایین آمدم و دیدم حال خوب است. دیدم لازم است تا به عهدهم وفا کنم. از همین رو در همان شب اول که به قم باز گشتم سرچی در نرم افزار المکتبه الشامله نموده و کار را آغاز نمودم. نیتی هم برای تغییر خلقی، همزمان گرفتم. نوشتار حاضر محصول استمرار آن نیت و ادای آن دین است.

(۲) چرا چهل سخن؟

از آنجا که نویسندگی حرفه اصلی سالهای اخیرم بوده و سعی داشته و دارم که با رویکردی مساله محور به مسایل جامعه قلم بزنم، از این دو همواره از تلاش در موضوعی که از ادبیات خوبی برخوردار است گریزانم. در زمینه شخصیت و زندگی امام جواد تفحصی نمودم. نتیجه آن به قدری که به اندازه کافی به زبان عربی و فارسی در باره امام نهم، آثار و رشته تحریر درآمده است (تنها ۱۲ جلد از این آثار را می توان در نرم افزار المکتبه الشامله یافت). و در این زمینه وارد شدن تنها به تکرار می انجامد. به بیال جای خالی می گشتم که به نظرم آمد گرچه سخنان امام جواد به صورت مجموعه یا گزینشی و حتی شرح شده در برخی منابع آمده است، اما تا کنون چهل سخن از امام مورد شرح و بسط تفصیلی قرار نگرفته، ضمن آنکه حتی اگر چنین اقدامی هم صورت پذیرفته بود، همه شرح ها هرگز سیه یکبارگی نیستند. از این رو عزم جزم برای چنین شیوه اقدامی شد و محصلین آثار حاضر می باشد.

در این بین گرچه می توانست تعداد این احادیث کمتر و یا بیشتر از عدد ۴۰ باشد. اما در گفتمان عرفانی برای عدد ۴۰ امتیازاتی بر

شمرده اند. در این زمینه تنها ارجاعی به رند شیراز داده می‌شود که می‌سراید:

سحرگه ره روی در سحرزمینی
 هسی گفت این معما بسا قرینی
 که ای صوفی شراب آن گه شود صاف
 در شیشه برآرد اربعینی

(دیوان حافظ، غزل ۴۸۲)

در جوامع روایی نیز برای حدیث و حافظ و شارح و مبلغ آن ویژگی‌هایی به نقل از رسول مکرم اسلام رשמده شده است. در کتاب «خصال»، اثر شیخ صدوق، روایات مربوط به این موضوع آمده است. نوآوری شیخ صدوق در این کتاب آن است که ذوقی به خرج داده و احادیث را به ترتیب عددی که برای مصایل ویژگی‌های امور برشمرده است از کم به بیشتر دسته‌بندی نموده و ذیل عدد چهل از جمله ۵ حدیث مربوط به چهل حدیث را آورده است. لازم به ذکر نیست که این احادیث در سایر جوامع روایی شیعه (مثلا اصول کافی) نیز آمده اند.

ویژگی هر ۵ حدیث یاد شده آن است که ثواب و دستاوردهایی برای کسی که حفظ چهل حدیث کند (من حفظ عنی من امتی أربعین حدیثاً) برشماری شده است. چنین فردی در قیامت فقیه و عالم مشهور می‌گردد، یا من شفیع او روز قیامت، در روز قیامت با انبیا، صدیقین، و شهیدان محشور می‌گردد و....

یکی از شارحین شاخص اصول کافی (مولی محمد صالح المازندرانی، ذیل همین احادیث در اصول کافی، در شرح کلمه «حفظ» در حدیث مورد بحث نوشته است که مراد ضبط و نگهداری، و مراقبت جهت انبیین از سخن، بیان کردن حدیث میان مردم و تفکر در معانی و تدبر در مضامین سخن و عمل نمودن به مقتضای آنهاست، خواه در دلش بسپارد و یا بر کاغذ بیاورد و در کتاب و دفتر بنویسد. و.... (المازندرانی: ۱۳۴۲ ج ۱، صص ۲-۱۱)

با ملاک کاربردی بودن سخن در روزگاران، که با مساله محوری بودن بحث که بدان اشارت رفت نسبتی دارد و نیز تناسب با علایق شخصی و توان شرح مطلب، از میان آثاری که مجامع سخن امام جواد را گردآوری نموده بودند، ۴۰ حدیث زیر برگزیده شد.